

dela ali z drugimi naredbami za urejeno izkazovanje dela; m) s sprožitvijo in ustanovitvijo gospodarskih zvez, zlasti pridobitnih in gospodarskih zadrug za nabavo surovin, za olajševanje kredita, za upeljavo skupnega strojnega obrata, za vzdrževanje skupnih podjetij, za dobavo zlasti državnih potrebščin in dr.; n) s tem, da ustanavlja ali podpira bolniške blagajnice za mojstre, starostne in invaliditetne blagajnice; o) s tem, da daje zadrugam in njih udom, ki pripadajo zvezi, v obrtnih zadevah pravne svete.

Kmetijstvo.

Jabolčni tončič.

Kaka nevolja nas prešine, ako se nam vsuje iz prerezanega lepega jabolka ali iz namizne hruške grda črvojedina! Če je med kupljenim namiznim sadjem mnogo takih uničenih in neslastnih komadov, odslovimo prekupca ali sadjarja, od katerega smo jih dobili.

Črvivost pri jabolkih in hruškah provzročuje gosenica majhnega sivorujavega metulja, kateri leta od konca meseca maja do prvih dni meseca julija in ki polaga svoja jajčeca posamezno na mlade plodove. Najrajši stori to ondi, kjer se plod dotika kakkega listja ali kakkega drugega plodu. Gosenčica, ki se je izmotala iz jajčeca, zavrtja se v rastoči sad in žroč pomiče proti peškišču, kjer pokonča seme. Dorasli rudečkasti črviček zapusti časih sad že na drevesu in se spusti po tanki niti navzdol, da jo popiha v razpokline in špranje drevesne skorje, v mah ali druga skrivališča. Njegovi rovi v sadu in peškišču so napolnjeni z gnusno črvojedino — goseničnim blatom. Mnogo plodov popada, ko jim je peškišče uničeno, z gosenico vred pred določenim časom z drevja. Ko so izlezle iz ploda, poiščejo si na deblu kako varno zavetje. Nekaj sadja pa na videz vender dozori in se spravi s črviči vred v sadne shrambe in kleti. Gosenice, ki prilezejo tu iz sadja, poskrijejo se v slami, v špranjah, med deskami itd. Da se obvarujejo zimskega mraza, naredo si nekako gnezdece iz preje, v katerem se pa še le spomladi zabubijo. Po razmerno kratkem počitku se prikaže metulj, ki se takoj napoti v vrh, kjer se spari in odloži jajčica. Iz opisanega življenja tega mrčesa lahko razvidimo veliko škodo, ki nam jo more provzročiti; ob enem pa posnamemo iz njega tudi način, kako ga je zatirati. Glede na to moramo v prvi vrsti pobrati vsak dan prerano odpadlo sadje in ga pokrmiti svinjam, ako nimamo zanj boljšega pota. Tudi potrgati je dobro črvido sadje. Gnezda, v katerih prezimujejo gosenice, pokončamo s tem, ako ostrgamo skorjo z drevja, kakor smo to omenili že zastran jabolčnega cvetodera. Razun tega pa bodi omenjeno tu tudi iz

drugih vzrokov prikladno mazanje drevja z apnenim beležem, vsled katerega ostane skorja gladka in ne nudi gosenicam nobenih skrivališč. Izpraznjene sadne shrambe in kleti moramo temeljito osnažiti in jih imeti zaprte, dokler metulji letajo. Dober pomoček za pokončevanje tega škodljivca so tudi takozvane goseničje pasti, ki se narejajo tako-le: Meseca julija se ovijejo rodna jabolana in hruške, in sicer pri visokodebelnem drevju približno 1 m nad zemljo, pri pritlikavcih pa neposredno pod vejami, z rahlimi, navadnimi povresli, ali ravno tako debelimi kitami od mehkega sena, lesne volne itd., ki se pritrdijo z navadnim motvozom na debla. Čez nje se pritrdijo in sicer tudi z motvozom kakih 15 cm široke krpe debelega papirja, ki delajo nekako streho nad vso napravo. Mnogo škodljivčevih gosenic se poskrije v take pasti in se zabubi v njenih rahlih tvarinah. Te pasti se snamejo meseca januarja, njih vsebina pa se sežge. Ako je papir dobro ohranjen, lahko ga porabimo še jedenkrat.

Poučni in zabavni del.

Črni kirasirji.

Češki spisal V. Beneš-Třebizský. — Poslovenil D. Př.

(Dalje).

Starejši častnik je ležal poluslečen na mehkih kmetških perncah. Gromovito hropenje je javljalo, da dobro spi.

„Ne pači se! Mari me več ne poznaš?“ je sikal grof kmetu v uho. „Hitro si pozabil ono noč, vražje hitro“.

Kmet je trdno stiskal ustnice, da bi ne mogel niti jeden dih skozi nje, ki bi mogel izdati častniku mrzlico, katera je tresla vse njegovo telo.

„Tema je, kmet-župan, razsvetiva si, bodeva se bolje videla“.

„Gospod, to bi moglo vzbujati pozornost —“

„Zagrneva okna“.

„Nimava s čim“.

„Z mojim plaščem“.

„Gospod — —“

„Kresilo sem, hitro, župan“!

„Saj imate mojo besedo, da dobite mojo hčerko“, je dejal kmet, ki je bil v vasi, o kateri govorim, župan, tako, kakor če uhaja umirajočemu sapa, a vender hoče narekovati svojo poslednjo voljo.

„Ali ste slišali, gospod grof?“ je rekel župan, toda tako prosto, kakor bi mu bil ravnokar padel težek kamen s srca.

Trobka je zapela drugič pred vasjo, razlegala se dalje in dalje, na griču za vasjo so vsplamteli ognji, kmalu so se tresla okna, kakor bi se gibala zemlja v vseh svojih delih.